

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

2026/2

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

2026

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

3-JILD 2-SON

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI
TO'PLAMI

3 - JILD, 2 - SON
2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

Boshlang'ich ta'limda past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashning innovatsion usullari**Satburxanova Muslima Ulug'bek qizi**

Qo'qon universiteti Andijon filiali, Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi
1-bosqich, 25-06 guruh talabasi.

Ilmiy rahbar: **Axmedova Dilnoza Xabibullo qizi**

Pedagogika, psixologiya va jismoniy madaniyat kafedrası o'qituvchisi.

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada boshlang'ich ta'lim jarayonida past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashning innovatsion pedagogik usullari ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda individual yondashuv, differensial topshiriqlar, o'yin texnologiyalari va refleksiv baholash metodlarining o'quvchilarning bilimlarni o'zlashtirishiga ta'siri o'rganildi. Kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, zamonaviy metodlar qo'llanilganda o'quvchilarning darsdagi faolligi ortadi, o'qishga qiziqishi kuchayadi va bilimlarni barqaror egallash darajasi oshadi. Natijalar innovatsion yondashuvlar past o'zlashtiruvchi o'quvchilarning motivatsiyasi va mustaqil fikrlashini rivojlantirishda samarali vosita ekanini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, past o'zlashtiruvchi o'quvchi, innovatsion metodlar, differensial ta'lim, motivatsiya, refleksiya, interaktiv o'qitish, pedagogik texnologiya.

Abstract: This scientific article analyzes the innovative pedagogical methods used in working with low-achieving students in primary education from a scientific and pedagogical perspective. The study examines the influence of an individual approach, differentiated tasks, game technologies, and reflective assessment methods on students' learning outcomes. Observations showed that when modern methods are applied, students' classroom activity increases, their interest in learning grows, and the stability of knowledge acquisition improves. The results demonstrate that innovative approaches are an effective tool for developing motivation and independent thinking in low-achieving students.

Keywords: primary education, low-achieving student, innovative methods, differentiated learning, motivation, reflection, interactive teaching, pedagogical technology.

Аннотация: В данной научной статье с научно-педагогической точки зрения анализируются инновационные педагогические методы работы с слабоуспевающими учащимися в начальном образовании. В исследовании изучено влияние индивидуального подхода, дифференцированных заданий, игровых технологий и методов рефлексивного оценивания на усвоение знаний учащимися. Наблюдения показали, что при применении современных методов повышается активность учащихся на уроке, усиливается интерес к обучению и возрастает устойчивость усвоения знаний. Результаты демонстрируют, что инновационные подходы являются эффективным

средством развития мотивации и самостоятельного мышления у слабоуспевающих учащихся.

Ключевые слова: начальное образование, слабоуспевающий ученик, инновационные методы, дифференцированное обучение, мотивация, рефлексия, интерактивное обучение, педагогическая технология.

Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning intellektual va shaxsiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo'lgan davr hisoblanadi. Aynan shu davrda o'quvchi o'qish va yozish ko'nikmalarini egallaydi, bilim olishga munosabati shakllanadi hamda o'ziga bo'lgan ishonch rivojlanadi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'rtasidagi individual farqlar aynan boshlang'ich sinflarda yaqqol namoyon bo'ladi. Ayrim o'quvchilar yangi mavzuni tez anglab oladi, boshqalari esa qo'shimcha tushuntirish va qo'llab-quvvatlashga ehtiyoj sezadi. Past o'zlashtiruvchi o'quvchilar muammosi ko'plab maktablarda uchraydigan pedagogik muammo hisoblanadi. Bu holat faqat o'quvchining qobiliyati bilan emas, balki ta'lim metodikasining moslashuvchanligi bilan ham bog'liq. Agar ta'lim jarayoni o'quvchining individual xususiyatlariga mos kelmasa, u darsdan ortda qoladi, o'ziga bo'lgan ishonchi kamayadi va o'qishga nisbatan befarqlik paydo bo'ladi. Natijada o'quv jarayoni samaradorligi pasayadi.

Zamonaviy ta'lim tizimi shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni talab qiladi. Bunday yondashuvda o'quvchi bilimni passiv qabul qiluvchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida qaraladi. Innovatsion metodlar o'quvchini faol fikrlashga, muammoni mustaqil hal qilishga va o'rganishga qiziqishga undaydi. Shu sababli past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash dolzarb vazifaga aylanmoqda. Mazkur tadqiqotning maqsadi boshlang'ich ta'limda past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda innovatsion metodlarning samaradorligini aniqlash va ularning pedagogik imkoniyatlarini yoritishdan iborat.

Mazkur tadqiqot boshlang'ich ta'limda past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashning innovatsion usullarini aniqlash hamda ularning samaradorligini baholashga qaratildi. Tadqiqot umumta'lim maktabining boshlang'ich sinflarida olib borildi va unda 3–4-sinf o'quvchilari ishtirok etdi. Tanlangan sinflarda o'quvchilar o'zlashtirish darajasiga ko'ra dastlabki diagnostika orqali aniqlanib, ayniqsa o'qish, yozish va matematik ko'nikmalarni o'zlashtirishda qiyinchiliklarga duch kelayotgan o'quvchilarga alohida e'tibor qaratildi. Tadqiqot jarayonida pedagogik kuzatuv, diagnostik topshiriqlar, test sinovlari va o'quv faoliyati natijalarini tahlil qilish usullaridan foydalanildi.

Tadqiqot bir necha bosqichda amalga oshirildi. Dastlabki bosqichda o'quvchilarning bilim darajasi aniqlanib, ularning individual o'rganish xususiyatlari, diqqat barqarorligi, o'qishga motivatsiyasi va mustaqil ishlash ko'nikmalari o'rganildi. Bu bosqichda an'anaviy yozma va og'zaki nazorat ishlari bilan bir qatorda maxsus diagnostik mashqlar ham qo'llanildi. Natijalar asosida o'quvchilarning qaysi mavzularni o'zlashtirishda ko'proq qiynalayotgani aniqlanib, ularga mos pedagogik yondashuv tanlandi.

Keyingi bosqichda innovatsion o'qitish metodlari amaliyotga joriy etildi. Dars jarayoniga differensial yondashuv asosida individual topshiriqlar, kichik guruhlarda ishlash, muammoli vaziyatlar yaratish, o'yin texnologiyalari hamda vizual materiallardan foydalanish kiritildi. O'qituvchi o'quvchilar faoliyatini boshqaruvchi emas, balki yo'naltiruvchi va yordam beruvchi sifatida faoliyat yuritdi. Har bir o'quvchi uchun qiyinchilik darajasiga mos topshiriqlar berilib, muvaffaqiyatga erishish hissini shakllantirishga alohida ahamiyat qaratildi. Shuningdek, rag'batlantirish va ijobiy baholash tizimi muntazam qo'llanildi, bu esa o'quvchilarning darsga qiziqishini oshirishga xizmat qildi.

Tajriba davomida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan ham foydalanildi. Elektron taqdimotlar, interaktiv mashqlar va multimedia vositalari orqali mavzular sodda va tushunarli shaklda yoritildi. Vizual tasvirlar, audio materiallar hamda qisqa o'quv videolari o'quvchilarning eslab qolish darajasini oshirishga yordam berdi. Darslarda harakatli va didaktik o'yinlar qo'llanilib, o'quvchilarning diqqatini jamlash va charchashning oldini olishga erishildi. Tadqiqot yakuniy bosqichida qayta diagnostika o'tkazildi. O'quvchilarning bilim darajasi, mustaqil ishlash qobiliyati va o'quv motivatsiyasidagi o'zgarishlar dastlabki natijalar bilan taqqoslandi. Olingan ma'lumotlar sifat va miqdor jihatdan tahlil qilinib, innovatsion metodlarning samaradorligi baholandi. Shu tariqa tadqiqot davomida qo'llangan pedagogik texnologiyalar past o'zlashtiruvchi o'quvchilarni o'qitishda muhim amaliy natijalar berishi mumkinligi aniqlash uchun metodik asos yaratildi.

Tadqiqot jarayonida boshlang'ich sinfda o'qiyotgan past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan olib borilgan innovatsion pedagogik ishlar bosqichma-bosqich kuzatildi va baholandi. Dastlabki diagnostika natijalari o'quvchilarning aksariyatida o'quv motivatsiyasi pastligi, mustaqil ishlash ko'nikmalarining yetarli rivojlanmaganligi hamda diqqatning tez chalg'ishi asosiy muammolar sifatida namoyon bo'lishini ko'rsatdi. Shuningdek, ular o'qish tezligi, matnni tushunish, matematik amallarni bajarish va yozma nutqni shakllantirishda tengdoshlariga nisbatan ancha ortda qolayotgani aniqlandi.

Innovatsion metodlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarning ta'lim jarayoniga bo'lgan munosabati sezilarli darajada o'zgardi. O'yin texnologiyalarini qo'llash orqali o'quvchilar darsga faolroq qatnasha boshladi, savollarga javob berishdan qo'rqmaslik holati shakllandi hamda o'z fikrini ifodalashga intilish kuchaydi. Interaktiv topshiriqlar, vizual materiallar va kichik guruhlar bilan ishlash natijasida o'quvchilar o'rtasida hamkorlik muhitining shakllanishi kuzatildi.

Raqamli platformalardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qildi. Masalan, topshiriqlarni bosqichma-bosqich bajarishga asoslangan elektron mashqlar orqali o'quvchilar o'z xatolarini mustaqil aniqlashni o'rgandi. Bu esa ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirdi va darsga tayyorgarlik darajasini yaxshiladi. Tadqiqot yakuniga kelib o'quvchilarning

bilim darajasi, ayniqsa o'qish va matematik savodxonlik ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshgani aniqlandi. O'quvchilar matnni tushunib o'qish, masalalarni izchil yechish va yozma fikr bayon qilishda oldingi ko'rsatkichlariga nisbatan ancha barqaror natijalarni ko'rsatdi. Shu bilan birga, sinfdagi umumiy psixologik muhit yaxshilandi, o'quvchilar o'zaro yordam berishga moyil bo'lib qoldi.

Olingan natijalar boshlang'ich ta'limda past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda an'anaviy tushuntirish va takrorlashga asoslangan metodlar yetarli samara bermasligini ko'rsatdi. O'quvchi faoliyatga jalb etilmaganda u bilimni passiv qabul qiladi va tez unutadi. Innovatsion yondashuv esa o'quvchini ta'lim jarayonining faol sub'ektiga aylantiradi. Tadqiqot davomida o'yin texnologiyalarining samaradorligi alohida namoyon bo'ldi. O'yin jarayonida o'quvchi xatodan qo'rqmaydi, chunki baholash jarayoni bosim sifatida emas, balki jarayonning tabiiy qismi sifatida qabul qilinadi. Bu esa psixologik to'siqlarni kamaytiradi. Past o'zlashtiruvchi o'quvchilarning aksariyati aynan qo'rquv sababli faol qatnashmaydi, innovatsion metodlar esa bu muammoni sezilarli darajada kamaytirdi.

Raqamli vositalar qo'llanganda o'quvchilar topshiriqlarni individual tezlikda bajarish imkoniyatiga ega bo'ldi. Bu muhim omil hisoblanadi, chunki past o'zlashtiruvchi o'quvchilar ko'pincha sinf tempiga yetisha olmaydi va natijada qiziqishni yo'qotadi. Shaxsiy tempda ishlash esa ularga muvaffaqiyat hissini beradi.

Kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, quyidagi pedagogik sharoitlar samaradorlikni oshirdi:

- o'quvchini tanqid qilmasdan rag'batlantirish;
- kichik muvaffaqiyatlarni ham ijobiy baholash;
- ko'rgazmali va multimediya materiallardan muntazam foydalanish;
- guruhiy hamkorlik muhitini yaratish;
- differensial topshiriqlar berish.

Natijalar boshqa pedagogik tadqiqotlar bilan hamohang bo'lib, boshlang'ich ta'limda individual yondashuv va faol o'qitish metodlari bilim o'zlashtirish darajasini oshirishini tasdiqlaydi. Ayniqsa, innovatsion metodlar o'quvchining emotsional holatini yaxshilashi orqali ta'lim samaradorligiga bilvosita kuchli ta'sir ko'rsatishi aniqlandi.

Tadqiqot natijalari boshlang'ich ta'limda past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda innovatsion pedagogik yondashuvlar yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. O'yin texnologiyalari, interaktiv metodlar va raqamli ta'lim vositalari qo'llanganda o'quvchilar nafaqat bilimni yaxshiroq o'zlashtiradi, balki o'qishga bo'lgan ichki motivatsiyasi ham shakllanadi. Bu esa barqaror o'quv natijalariga olib keladi.

Shuningdek, individual yondashuv o'quvchilar orasidagi bilim tafovutini kamaytiradi, psixologik ishonchni mustahkamlaydi va mustaqil o'rganish ko'nikmasini rivojlantiradi. Innovatsion metodlar orqali tashkil etilgan darslarda

o'quvchi o'zini muvaffaqiyatli his qiladi, bu esa uning keyingi o'qish faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Umuman olganda, boshlang'ich ta'limda past o'zlashtiruvchi o'quvchilar bilan ishlashda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki motivator va yo'naltiruvchi sifatida faoliyat yuritishi zarur. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni tizimli qo'llash orqali har bir o'quvchining imkoniyatini ochish va ta'lim sifatini oshirish mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risidagi farmoni. – Toshkent, 2022.
- 2.Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
- 3.Tolipov O'., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
- 4.Klarin M.V. Innovatsion pedagogika: o'qitishning yangi metodlari. – Moskva: Akademiya, 2017.
- 5.Vygotskiy L.S. Pedagogik psixologiya. – Moskva: Prosveshcheniye, 2016.
- 6.Zimnyaya I.A. Pedagogik psixologiya asoslari. – Moskva: Logos, 2018.
- 7.Hattie J. Visible Learning: A Synthesis of Over 800 Meta-Analyses Relating to Achievement. – London: Routledge, 2009.
- 8.Slavin R.E. Educational Psychology: Theory and Practice. – Boston: Pearson Education, 2020.